

Valsts ieņēmumu
dienests

02.06.2022.

Informatīvais materiāls

Par Ministru kabineta noteikumiem par kārtību, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā

Informējam, ka 2022. gada 31. maijā ir izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr. 322 **"Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā"** (turpmāk – noteikumi Nr. 322), kas 2022. gada 2. jūnijā publicēti oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Nr. 106 (2022/106.1) un **stājas spēkā 2022. gada 3. jūnijā**.

- Ar noteikumu Nr. 322 spēkā stāšanos 2022. gada 3. jūnijā **zaudē spēku** Ministru kabineta 2007. gada 20. marta noteikumi Nr. 188 "Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" (turpmāk – MK 188).

Noteikumu Nr. 322 mērķis:

noteikt kārtību, kādā noteikumu subjekti, kārtojot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, veic ierakstus grāmatvedības reģistros par saviem ieņēmumiem un izdevumiem, lai fiksētu nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus, kā arī veiktu mantas un norēķinu kontroli

Saglabāts princips, ka žurnālā ieņēmumus un izdevumus reģistrē (ieraksta) hronoloģiskā secībā pēc naudas plūsmas, t.i., **ieņēmumus norāda to saņemšanas brīdī un izdevumus to samaksāšanas brīdī**.

Noteikumos Nr. 322 ietvertais regulējums

Lai persona varētu pielāgoties jaunajam regulējumam par žurnālā ietvērto ieņēmumu un izdevumu uzskaites aiļu aizpildīšanas kārtību, persona ir tiesīga 2022.pārskata gadā turpināt kārtot 2022.gada sākumā atbilstoši MK 188 noteiktajām prasībām iekārtoto žurnālu tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar nodokļu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām.

1. Saglabātas MK 188 ietvertās vispārējās prasības attiecībā uz:

- subjektu loku;
- grāmatvedības normatīvo aktu piemērošanu;
- grāmatvedības reģistriem, ka tajos jāuzrāda saimnieciskās darbības naudas plūsma, tās veidošanās avoti un izlietojums un saimnieciskajā darbībā izmantotās un saimnieciskajā darbībā iegūtās mantas stāvokļa izmaiņas, lai fiksētu nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus, kā arī veiktu mantas, t.sk. pamatlīdzekļu, nolietojuma un norēķinu kontroli;
- par saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaiti žurnālā, t.i., persona saimnieciskās darbības ieņēmumus un ar to gūšanu saistītos izdevumus reģistrē (ieraksta) saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā (turpmāk – žurnāls);
- **žurnālu var kārtot elektroniski vai papīra reģistra veidā.** Persona, kas ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja, ierakstiem izmanto iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja žurnālu. Persona, kas ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja, ierakstiem izmanto mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja žurnālu;
- **iespēja atkāpties no žurnāla kārtšanas personām** (iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem un mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem), **kas izmanto tikai bezskaidrus norēķinus.** Šādos gadījumos maksājumu konta izraksts par saimnieciskajiem darījumiem tiek izmantots, lai fiksētu nodokļu aprēķināšanai nepieciešamos datus.

2. Precizēta norma par elektroniski sagatavotā žurnāla **izdrukās** nepieciešamību, nosakot, ka tā **jāizdrukā pēc nepieciešamības**.

3. **Papīra veidā sagatavotam žurnālam vairs nenosaka prasības, ka** žurnāla lapas jānumurē no pārskata (taksācijas) gada sākuma augošā secībā, jācaurauklo un pēdējā lapā jānorāda lapu skaits un jāapliecina ar personas parakstu un zīmogu, ja tāds ir.

4. Saglabātas un precizētas žurnāla kārtšanas prasības:

par sagatavošanas periodiskumu, paredzot, ka ieņēmumi un izdevumi tiek uzrādīti par katru pārskata periodu, t.i., mēnesi, kā arī noteikts, uz kādu sagatavoto ārējo (piemēram, bankas konta izraksts, kases čeks, VID reģistrēta kvīts vai biļete) un iekšējo (piemēram, pašu sagatavots kases ieņēmumu vai izdevumu orderis) dokumentu pamata var veikt ierakstus žurnālā.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem

1. No vispārējām prasībām izslēgta norma:

- **par patentmaksātājiem** noteiktajām ieņēmumu uzskaites prasībām, ņemot vērā to, ka saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" no **2022. gada 1. janvāra** patentmaksas režīmu vairs nevar piemērot.

2. Saglabāts MK 188 ietvertais regulējums:

- ja persona saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" izvēlējusies maksāt samazināto patentmaksu, tā ieņēmumu uzskaiti kārtos atbilstoši likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteikumiem par šā reģistra saturu;
- par saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaiti žurnālā, t.i., persona saimnieciskās darbības ieņēmumus un ar to gūšanu saistītos izdevumus reģistrē (ieraksta) saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā (turpmāk – žurnāls);
- pamatlīdzekļu uzskaiti un nolietojuma aprēķinu, kuru veic, izmantojot Ministru kabineta 2010. gada 21. septembra noteikumu Nr. 899 "Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" 4.³ pielikumā minētās veidlapas.

3. Papildināts ar to, ka žurnālā jāuzrāda:

- **ārpus saimnieciskās darbības gūtie ieņēmumi**, kurus persona iegulda saimnieciskajā darbībā, kā arī jāuzrāda ar **saimnieciskās darbības ieņēmumu gūšanu nesaistītie izdevumi**, kuri radušies, personai izņemot līdzekļus no saimnieciskajā darbībā gūtajiem ieņēmumiem, lai tos izlietotu personiskajām vajadzībām.

4. Pārskatīti žurnāla (1. pielikums) ieņēmumu un izdevumu uzrādīšanas nosacījumi:

- personām, kuras ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji un ierakstiem izmanto iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāja žurnālu, **svītrotas normas par noteikto ierobežojumu 80 % apmērā no kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem** un tām paredzētās izveidotās ailes, kas saistītas ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 11. panta 3.¹ daļas piemērošanu, **jo šīs normas nav spēkā no 2022. gada 7. janvāra saskaņā ar Satversmes tiesas 2022. gada 7. janvāra spriedumu.**

5. Skaidrības labad žurnāls (1. pielikums) papildināts ar jaunu aili "Apgrozījums", kurā uzrādāmi:

- ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas (12. aile);
 - ieņēmumu no citiem saimnieciskās darbības veidiem (13. aile) un subsīdiju (14. aile) kopsumma.
- Žurnāla 20. ailē "Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem" varēs uzrādīt:**
- izdevumus, kas saistīti ar ieņēmumu gūšanu no citiem saimnieciskās darbības veidiem;

- kā arī atsavināto pamatlīdzekļu (ja to atsavināšanas vērtība uzrādīta ieņēmumos) atlikušo vērtību.

6. Precizēts žurnāla 23. ailes (1. pielikums) nosaukums "Izdevumi, kas nav attiecināmi uz nodokļu aprēķināšanu":

- svītrojot vārdu “ienākuma”, jo šajā ailē tiek iekļautas summas, kuras nedrīkst attiecināt uz izdevumiem, aprēķinot ne tikai iedzīvotāju ienākuma nodokli no saimnieciskās darbības ienākuma, bet arī pašnodarbinātās personas par sevi maksājamās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

7. Noteikumi papildināti ar jaunu VII nodaļu "Izdevumu precizēšana":

- lai atvieglotu ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtību un aizpildītu iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarāciju, tiek noteikta kārtība, kādā tiek precizēti žurnālā (1. pielikums) uzrādītie izdevumi;
- persona pārskata gada beigās precizē izdevumus, izmantojot noteikumos noteikto reģistru "Saimnieciskās darbības izdevumu precizēšanas reģistrs" (3. pielikums);
- lai aprēķinātu valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par sevi, izdevumu precizēšanai šo reģistru var izmantot katru mēnesi.

Mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem

1. Pārskatītas un vienkāršotas prasības ieņēmumu un izdevumu uzrādīšanai personām, kas ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji un ierakstiem izmanto mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja žurnālu (turpmāk – MUN maksātāja žurnāls):

- ņemts vērā, ka mikrouzņēmumu nodoklis ir vienkāršots nodokļa režīms un tā aprēķināšanai būtiski ir tikai mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja ieņēmumi. Mikrouzņēmumu nodokļa likumā noteikts, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs maksā mikrouzņēmumu nodokli no visiem ieņēmumiem, tādējādi MUN maksātāja žurnālā iekļauta tikai **aile "Agrozījums (ieņēmumi)"** un **aile "Ieņēmumi, kas nav attiecināmi uz agroziņu"**, nav vairs izdalīta atsevišķa aile "Ieņēmumi no lauksaimnieciskās ražošanas";
- MUN maksātāja žurnālā iekļauta tikai viena izdevumu **aile "Izdevumi"**, jo mikrouzņēmumu nodokļa aprēķināšanai nav nepieciešams izdalīt atsevišķus izdevumu veidus. Paredzēts, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs pats var izvēlēties uzrādīt izdevumus sīkāk, tos atsevišķi izdalot pa izdevumu veidiem. Piemēram, ja mikrouzņēmums ir darba devējs, var izveidot atsevišķu aili izdevumiem, kas saistīti ar darbinieku darba samaksas aprēķināšanu.

2. Papildināts ar iespēju atkāpties no žurnāla kārtošanas:

- **arī mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem**, kuri izmanto vienkāršoto nodokļa samaksas risinājumu likuma "Par nodokļiem un nodevām" izpratnē (vienkāršotais nodokļa samaksas risinājums – speciāls nodokļa aprēķināšanas, ieturēšanas un uzskaites risinājums, kas piemērojams

likuma "Par nodokļiem un nodevām" noteiktajā kārtībā, ievērojot konkrētā nodokļa likuma nosacījumus);

- paredzēts, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs, kurš izmanto vienkāršoto nodokļa samaksas risinājumu un veic gan bezskaidras, gan skaidras naudas norēķinus, var atkāpties no mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja žurnāla kārtošanas, skaidrās naudas saimnieciskās darbības ieņēmumus reģistrējot brīvas formas ieņēmumu sarakstā un šo skaidro naudu iemaksājot Mikrouzņēmumu nodokļa likumā noteiktajā kārtībā saimnieciskās darbības ieņēmumu kontā.

Informāciju sagatavoja
Valsts ieņēmumu dienesta
Nodokļu pārvalde